

Houtse Barrier en confectiefabriek Milo

Door: Marinus van den Elsen en Rinie Weijts, foto's: Rinie Weijts, Marinus van den Elsen, Heemkundekring Myerle en diverse particuliere collecties

In de loop van de twintigste eeuw was er sprake van een spectaculaire bevolkingsgroei op 't Hout. Hierdoor en om de industriële activiteiten te bevorderen, nam de behoefte aan betere wegen toe. Dat was het moment dat een nieuwigheid, de grindweg, haar intrede deed. Zo'n weg kreeg een bed van grind. Vermengd met zand zorgde grind voor een harde waterdoorlatende ondergrond. Hierdoor bleef de grindweg langer begaanbaar dan de aloude zandweg.

Aanleg van de tolweg

Op 1 juni 1852 nam de gemeenteraad van Mierlo het besluit akkoord te gaan met de aanleg van een kiezelweg van Helmond naar Geldrop. In de krant van 1 februari 1858 verscheen een advertentie van de provincie Noord-Brabant voor een openbare aanbesteding van het onderhoud van deze weg. Blijkbaar werd er druk gebruik gemaakt van deze weg. Mede om het onderhoud te financieren werd van deze belangrijke doorgaande weg een tolweg gemaakt. Er werden vier tolposten opgericht; een aan de Houts Molenbrug

onder Helmond, een bij de afslag naar herberg 'de Gelderse Koe' op de Brand in Mierlo-Hout, een bij de Heimolen eveneens in Mierlo en tenslotte de laatste aan de Kikvorsch in Geldrop.

De Houtse Barrier

De tolpost of barrier in Mierlo-Hout werd verpacht aan Willem van Acht uit Mierlo voor bedrag van f 130,-. Rond 1858 werd op een perceel bij de houten barrier een tolhuis gebouwd. Het perceel in de vorm van een taartpunt was, tot dan toe, niet bebouwd en begroeit met hakhout. De

grond was toen nog eigendom van de weduwe Van der Putten en had bij het kadaster het nummer B271.

Tolgaarder en herbergier

Waarschijnlijk was het tolhuis van begin af aan tevens herberg. Het tolhuis/herberg had de naam 'de Speurder'. Vanaf 1875 staat Willem van Acht bij het kadaster ingeschreven als herbergier.

Tolpachters kregen uitvoerige instructies aan wie ze wel en niet tol mochten berekenen. Het meest opvallende is wel dat plaatselijke bewoners ontzien werden,

Café 'de Houtse Barrier' in de jaren zestig van de vorige eeuw.

evenals de leden van het Koninklijk Huis en de 'hoge' heren van Rijkswaterstaat, de beheerder van de weg. Op de provinciale weg Helmond-Geldrop werd nog tot omstreeks 1872 tol geheven. De naam van de herberg veranderde al gauw in 'de Houtse Barrier'. Latere herbergiers zijn onder andere Johannes Slaats (1884), Peter van Valen (1885), Frans Berkers (1886-1894) en Willem Klomp (1895). De vermelde data zijn de jaartallen waarin zij in het bevolkingsregister en bij het kadaster genoemd worden. Overigens was het runnen van een herberg vaak genoeg een bijzaak en werden de zaken waargenomen door de echtgenote.

Tragedie bij de Houtse Barrier

In 1858 vond er dicht de Houtse Barrier een ruzie plaats met dodelijke afloop. Op de avond van 30 mei waren de broers Jan en Peter van den Boome in de herberg 'de Gelderse Koe'. Deze herberg lag een paar honderd meter verderop richting Mierlo. Daar was ook de latere verdachte Cis van Grootel. Het boterde niet zo goed tussen de families Van den Boome en Van Grootel. Ongeveer twee jaar daarvoor had een broer van Cis de stiefvader van de twee broers uitgemaakt voor een 'prulkerel'. Ze liepen, na vermoedelijk de nodige drank genuttigd te hebben, met zijn drieën terug naar huis richting 't Hout. Ergens tussen herberg 'de Gelderse Koe' en de Houtse

Bidprentje van Peter van den Boome die dodelijk gewond raakte bij een steekpartij in de buurt van de Houtse Barrier.

De wegsplitsing Houtsestraat-Geldropseweg in de jaren zestig. Midden voor het fabriekspand van de MILO staat het wegkruis. Links onder de bomen bevindt zich café 'de Houtse Barrier'.

Wegkruis van 'pasteurke' van Thiel

Tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw stond op de splitsing van de wegen voor de MILO een groot wegkruis. Dit type wegkruizen kwam men op meer plaatsen tegen in Brabant. Zo vind je ze nog terug in Aarle-Rixtel (Helmondseweg) en Stiphout (Gerwenseweg). En dat is geen toeval. Want de wegkruizen werden geplaatst in de periode van 1929 tot 1931 door de Stichting Kruis aan den Weg. Oprichter van deze stichting was Antoon van Thiel (Beek en Donk, 1870 - Helmond, 1955), was ondernemer te Helmond. Zijn bijnaam was: pasteurke Van Thiel.

Antoon van Thiel was een 'kleurrijke' persoon, zeer vroom en overtuigd katholiek. Aanvankelijk wilde hij dan ook priester worden, maar hij verliet om onbekende reden in 1895 het seminarie. Daarop kreeg hij een functie in de draadnagelfabriek van zijn vader. Als fabrikant en katholiek was Antoon bezorgd over de opkomst het socialisme en de vakbonden. Ook het Vaticaan deelde deze zorg, en Paus Pius XI stelde in 1925 het feest van Christus Koning in om het geloof te versterken. Dit alles sprak Antoon zeer aan, en hij richtte in 1929 de voornoemde stichting op. De bedoeling daarvan was om overal langs gevaarlijke kruispunten in Noord-Brabant grote wegkruizen op te richten. Deze moesten zowel de automobilist tot bescherming bieden, alsook Brabant voor Christus bewaren, waartoe

teksten als: 'Mensch, redt uw ziel' werden aangebracht. De kruisen werden in serie vervaardigd door de firma Verbraak & Zonen te Tilburg. De manshoge christusbeelden waren van beton. Alle zeventig wegkruizen die van 1929-1931 langs de Brabantse wegen geplaatst zijn, waren identiek.

Antoon ging, net als pastoors uit die tijd, op huisbezoek bij de gezinnen van 'zijn' arbeiders om ze op de wenselijkheid van een grote kinderschaar te wijzen. Mogelijk dat dit hem de bijnaam 'pasteurke' opleverde.

De hardnekkige overlevering wil dat hij, als vrouwengek, een aantal buiten-echtelijke kinderen verwekte. Mochten deze geruchten op waarheid berusten dan had Antoon het grote geluk dat hij, als katholiek, om vergiffenis kon vragen tijdens de biecht. Tevens had hij de mogelijkheid om zijn zonden af te kopen met goede werken.

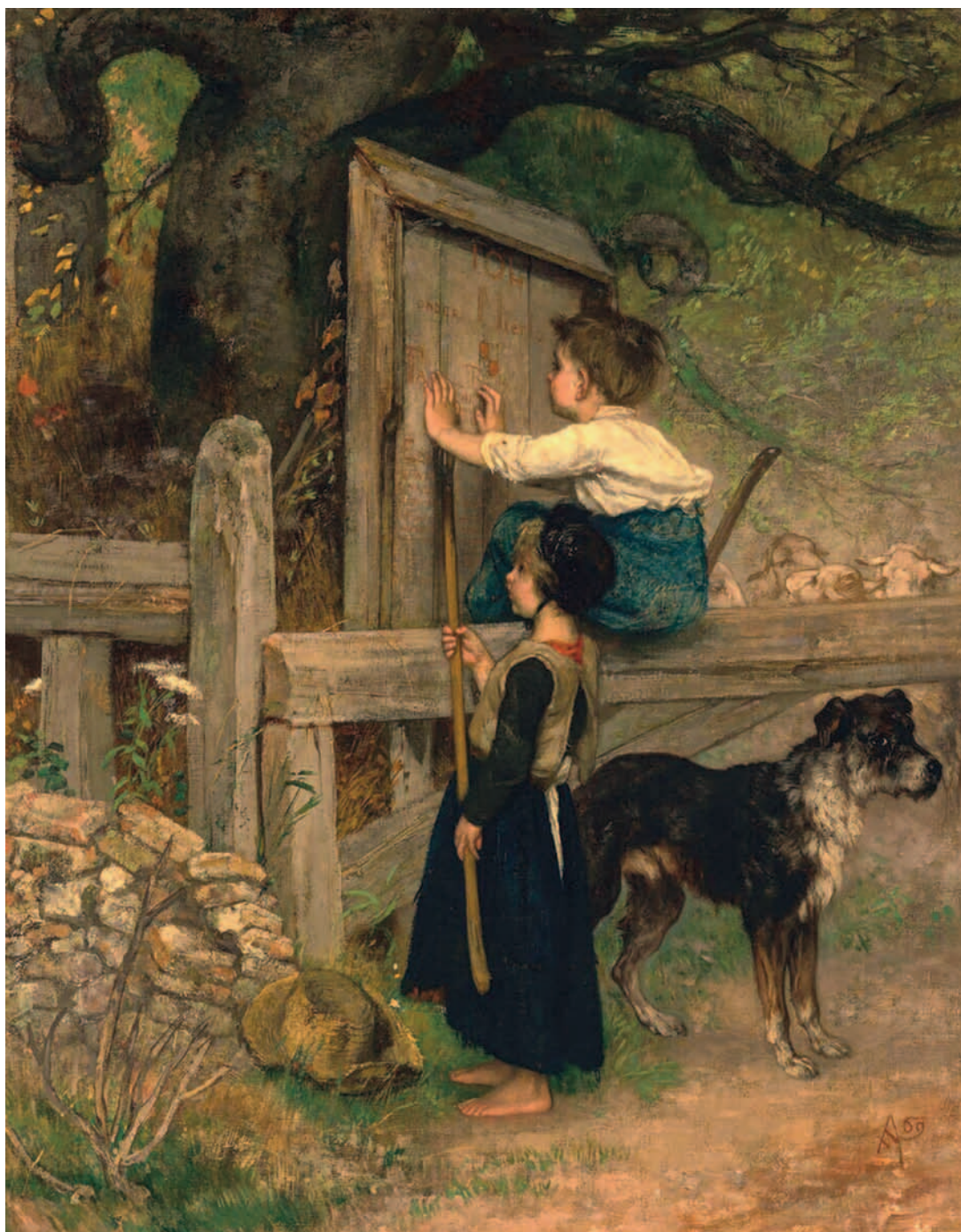
Barrier begon Peter van den Boome tegen Cis over het voorval van twee jaar geleden. Die werd kwaad en waarschijnlijk kwam het tot een handgemeen. Daarbij moet Cis zijn mes getrokken hebben en Peter van den Boome daarmee in zijn buik gestoken hebben. In eerste instantie merkte Peter nog niets, maar toen hij zijn pet van de grond oppakte, voelde hij een pijscheut in zijn buik. Hij zei: "Cis hebt gij mij gestoken, want mijne buik doet zo zeer". Broer Jan ondersteunde het slachtoffer en zo gingen zij samen naar huis. Daar bleek dat Peter in zijn buik was verwond en ernstig bloedde. De volgende ochtend overleed Peter. De chirurgijn stelde vast dat ernstig bloedverlies de doodsoorzaak was. Er werden een groot aantal getuigen gehoord. Ook

tolgaarder Willem van Acht getuigde over wat hij vlak bij het tolhuis gehoord had. De getuigenissen waren helder en duidelijk: Cis van Grootel werd tot 10 jaar celstraf veroordeeld en moest daarnaast een boete van f 129,04 betalen.

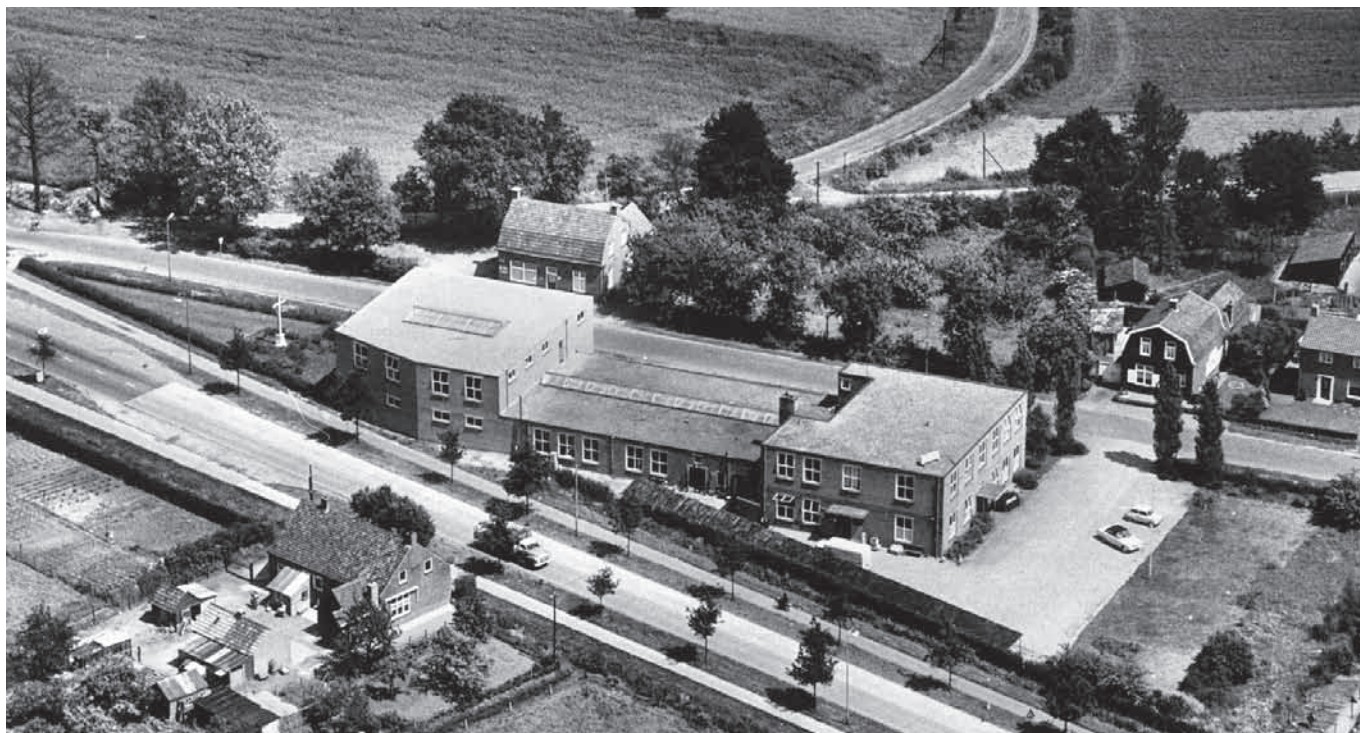
Schilderij van de tolpost

Van één van de twee tolposten in Mierlo is een afbeelding bewaard gebleven. Het is een schilderij van de hand van August Allebé (1838-1927) uit de collectie van museum Boymans Van Beuningen in Rotterdam. August Allebé was tevens hoogleraar en directeur van de Amsterdamse Rijks-academie. In de zomer maakte hij vaak studiereizen naar het platteland om daar te tekenen en schilderen. Het romantische

schilderij uit 1869 kreeg van de schilder de titel 'L'école buissonnière' (De Spijbelaars) mee. Het stelt een tolboom voor, waarbij een jongetje en meisje proberen het bord dat bij de barrier staat te ontcijferen. Op het bord is duidelijk 'TOL onder Mierlo' te lezen. Ook staat het gemeentewapen van Mierlo afgebeeld. De kinderen met een hond zijn vermoedelijk door de ouders met een kudde schapen naar de hei zijn gestuurd om deze daar te hoe-den en daarom niet naar school kunnen. Waarschijnlijk zouden de twee liever naar school gaan, want ze lijken 'schooltje' te spelen. Het meisje gebruikt haar herdersstaf als een soort aanwijsstok en het jongetje leest voor. De schapenkopjes kijken aandachtig toe van achter de tolboom.

Dit schilderij 'De Spijbelaars' maakte August Allebé in 1869 van een van de twee barriers in Mierlo bij de tolweg van Geldrop naar Helmond.

Luchtopname van Milo confectiefabriek markant gelegen op de splitsing van de Houtsestraat en de Geldropseweg (onder).

Confectiefabriek Milo

In 1925 bevond zich op de splitsing van de Houtsestraat en de Geldropseweg een fabriek. Daar begonnen de gebroeders Jozef en Hubertus van der Sanden een weverij in matras-, beddentijk- en tentdoek. Zo kort na de 1^e wereldoorlog was daar, vooral vanuit België, grote vraag naar. Toch gaat het bedrijf in 1930 failliet; de gebouwen worden gekocht door de firma Merkelbach in Lieshout en het bedrijf wordt voortgezet als weverij De Vreeze. Na het overlijden van de directeur wordt

het fabriek door Louis van de Kimmenade overgenomen. Deze textielbaron heeft dan al een tiental textiel fabrieken onder zijn hoede, waaronder de 'Artex' in Aarle-Rixtel.

Jan Verhoeven

Kleermakerszoon Jan (Hein) Verhoeven, had zijn opleiding genoten in Brussel en Parijs en voltooide die aan de mode-academie in Amsterdam. Hij kreeg van Louis van de Kimmenade, een oom van zijn vrouw, de mogelijkheid om de fabriek in Mierlo over te nemen om daarin een confectiebedrijf te beginnen. Als jonge man had Jan een harde leertijd in binnen- en buitenland achter de rug. Door studie en voortvarendheid had hij zich bekwaamd tot kleermaker, coupeur, ontwerper en bedrijfsleider. Dit alles kwam hem nu goed van pas. Op 22 december 1949 werd de N.V. Milo opgericht. De naam was afgeleid van het wereldberoemde Griekse beeld 'Venus van Milo'. Het stond symbool voor 'schoonheid en liefde'. Dat was precies wat Jan voor ogen had: 'schoonheid' van zijn creaties, met 'liefde' gemaakt.

Jan Verhoeven was getrouwd met Wilhelmina Filippini, bijgenaamd Flip. Zij woonden in de Helmondse wijk 'Jeruzalem' en kregen vijf kinderen. Later verhuisden zij naar de Wesselmanlaan in Helmond.

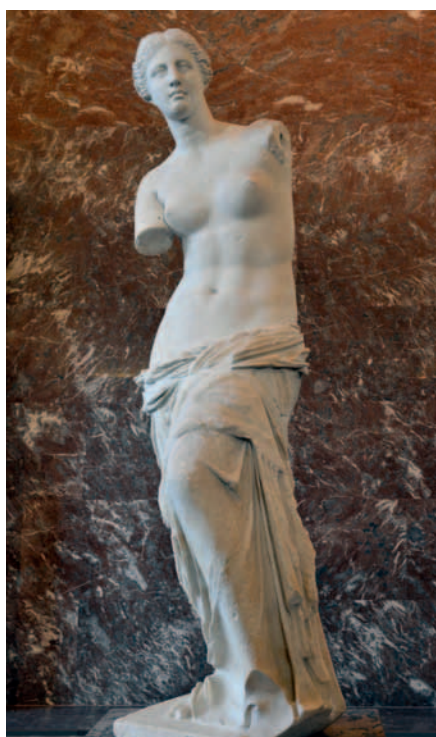
Ongebreidelde groei

In 1950 werd begonnen met het maken van mantels met twaalf personeelsleden

(tien jonge meisjes en twee mannen). In het begin draaide het bedrijf nog met verlies, maar door hard werken kwam een bloeiende onderneming van de grond. De productie bestond uit damesmantels en -kostuums. De medewerkers en de familie Verhoeven maakten lange dagen. Tot diep in de nacht werkte Jan aan de ontwerpen voor de confectiekleding en Flip had naast het werk ook de zorgen voor het gezin. Maar hun gedrevenheid om het bedrijf te laten slagen was niet voor niets. Binnen enkele jaren werden er steeds meer damesmantels en -kostuums verkocht. Om Milo confectie te promoten ging Jan op zakenreis naar modesteden als Amsterdam, Milaan, Rome, Londen en Barcelona. Bij voorkeur gebruikte hij daarvoor een van zijn 'snelle' auto's, zoals een excentrieke 'snoek' (Citroen ID) of zijn donkergroene Jaguar.

Het bedrijf had voortdurend uitbreiding nodig; in 1956 werd door nieuwbouw het aantal vierkante meters meer dan verdrievoudigd en enkele jaren later kwam er weer een stuk bij. Bij het 12 ½ jarig jubileum in 1962 zijn er tweehonderd personeelsleden en er zijn dependances aan de Dijksestraat in Helmond, in Eindhoven en in De Mortel.

Midden jaren zestig waren er driehonderd personeelsleden en een daarvan was Frans Molenaar die later bekendheid kreeg als couturier. Het bedrijf behoorde

Venus van Milo in het Louvre in Parijs.

Een gezegende werkplek

In de katholieke traditie was het gebruikelijk om iedere nieuwbouw te zegenen. Dit om het 'kwade' te verbannen en een veilige werkplek te scheppen. Ook Jan Verhoeven vond dit belangrijk dus werd 'meneer pastoor' gevraagd om de plechtigheid uit te voeren. Het gemeentebestuur van Mierlo met burgemeester Jan Kroll was eveneens uitgenodigd. En zelfs de commissaris van de Koningin van Noord-Brabant Jan de Quay was aanwezig. In een soort processie maakte het gezelschap een rondgang door het bedrijf. Pastoor Cornelis Verbeek van Mierlo-Hout liep voorop met de wijwaterkwast.

Twee foto's van het naaiatelier. Op de onderste foto is rechts de deur van de naaisters verfoeide tijdsklok te zien. Vooraan is Anet van Lieshout geconcentreerd aan het werk, achter haar zit Annie van Uden.

inmiddels tot de vijftien grootste confectiebedrijven van het land. Er kwam zelfs een verkoopkantoor aan de Herengracht in Amsterdam.

De meisjes van de Milo

Meer dan driekwart van de medewerkers van Milo bestond uit vrouwelijk personeel. Veelal jonge ongetrouwde meiden vanaf vijftien jaar. Het was toen nog gebruikelijk dat zodra er getrouwd werd, de vrouw stopte met werken. Daardoor en ook door de groei van het bedrijf bestond er continu behoefte aan (vrouwelijk) personeel. Met een eigen interne opleiding tot 'modinette' werden de meisjes 'verleid' om bij de Milo te komen werken. Jaarlijks slaagden zo'n twintig meisjes voor deze opleiding. Indien nodig ging men voor aanvullend onderwijs naar de huishoudschool Regina Pacis of naar de Levensschool.

Het naaiatelier was het 'kloppend hart' van de Milo. De modinettes zaten in feite aan de 'lopende band'. Er werden hoge eisen gesteld aan het product en aan het personeel. De productiesnelheid werd opgevoerd met een, door de naaisters verfoeide, tijdsklok. Een andere belangrijke afdeling was de snijzaal. Hier werden de losse patroondelen uitgetekend, geknipt en gesneden. Voor de stevigheid werden de panden met vlieseline beplakt.

Bij Milo 'ging de slag uit'

Met andere woorden: bij de Milo was altijd wat te doen. Elke aanleiding om 'n feestje te vieren werd aangepakt. Of het nou een lustrum, jubileum of personeelsfeest betrof, bij de Milo werd alles uit de kast gehaald. Het tienjarig bestaan in 1960 werd bijvoorbeeld groots gevierd in zaal Drouen in Helmond. Er waren optredens van landelijk bekende artiesten als Zwart Riek (Jansen) en Dorus (Tom Manders). Maar de eigen medewerkers stalen de show! Dit resulteerde in de oprichting van een heus cabaretgezelschap. Het clubje bestond onder andere uit Jacq Smeulders, Ben Vogels, Ben Steegmans, Wim Kampen, Marjan Kampen en Hennie Kampen, Annie Klumpers, Gerrie van Eyk-van den Biggelaar, A. van de Linden-van de

Veel cabaretavonden werden door het eigen personeel georganiseerd. Hier zien we Annie Klumpers en Ben Steegmans als zangduo in een van de voorstellingen.

Meerakker, A. van der Heijden en Henny Weijmans met zijn orkest The New Four. Zij organiseerden talloze feest- en cabaretavonden. Met een vrolijk programma kon men op een ludieke en speelse wijze diverse personen op de hak nemen. Marjan Kampen, haar broer Hennie en Henny Weijmans met The New Four maakten later carrière in binnen- en buitenland met hun muziek.

In 1957 werd Kersenkoningin Riet Verbruggen 'gekleed' door Milo.

Sociaal betrokken

Om contacten en binding te hebben met de plaatselijke gemeenschap in Mierlo en Mierlo-Hout was de heer Verhoeven nauw betrokken bij het verenigingsleven in beide dorpen. In Mierlo-Hout was hij bij enkele verenigingen in het bestuur vertegenwoordigd. Andere verenigingen konden ook dikwijls met succes een beroep op hem doen. Hij ontwierp en vervaardigde nieuwe uniformen voor fanfare Unitas. De oude en versleten K.L.M.-uniformen konden daarna in de vodenbaal. Ook de Sint Lucia Zangertjes werden in nieuwe witte togen gestoken.

Singeltjes van Marjan Kampen en The New Four, beide uit 1971.

Mevrouw Verhoeven-Filippini werd dikwijls betrokken bij de verrassende en informele activiteiten naar het personeel toe. Later werd zij door oud-werkneemsters omschreven als een heel goed en lief mens, sociaal bewogen en voor ieder een warm woord. Huisbezoeken bij zieke werkneemsters, gewoon een gezellige babbel of even bijkletsen werd door iedereen geprezen. Bij uitstapjes, feestjes en niet te vergeten de jaarlijkse Sint-Nicolaas- en kerstviering was zij altijd paraat.

Neergang van de Milo

Het bedrijf stond er financieel goed voor en liet ondanks de teruglopende markt een derde nieuwbouw doorvoeren. Door de opkomst van confectiebedrijven in lagelonenlanden zoals Italië, Polen en Tsjechoslowakije kregen de confectieateliers in Nederland het steeds moeilijker. Een schuldeiser vroeg in 1975 het faillissement

aan en ondanks pogingen het bedrijf te redden werd één week voor het 25-jarig jubileum het faillissement uitgesproken. Er werd nog een doorstart gemaakt onder Eijsbouts Holding uit Someren maar ook dat was geen lang leven beschoren. In 1977 kregen 78 van de overgebleven 172 personeelsleden hun ontslag. Zeventig konden worden overgenomen door een nieuw gesticht bedrijf dat nog tot 1999 bleef bestaan. De gebouwen werden in 2006 gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw van woningbouwvereniging Compaen.

Bronnen:

- Een kwart eeuw Milo, Confectie van Mierlose bodem 1950-1975, Rinie Weijts, Heemkundekring Myerle, 2013
- Opt Hout, Theo Meulendijks en Jan Vogels, 2003
- Mierlo van oorsprong tot heden, Jean Coenen, 2004
- Wikipedia

'Dorus' (Tom Manders) en medewerkers van Milo wisten het publiek kostelijk te vermaken in zaal Drouen.

Zwarte Riek (Jansen) temidden van vier mannequins tijdens het tienjarig jubileum.

Mies Bouwman bedankt het personeel voor hun bijdrage aan het grote succes van de landelijke actie 'Open het Dorp'. Links naast haar staat de heer Verhoeven.

Open het Dorp

Het legendarische marathon tv- en radioprogramma van Mies Bouwman vond plaats op 26 en 27 november 1962. Het doel was geld in te zamelen voor de bouw van 'Het Dorp', een gehandicaptenwijk in Arnhem. Het resultaat overtrof alle verwachtingen; de opbrengst bedroeg maar liefst 16,4 miljoen gulden. Het bedrag liep later nog op tot 50 miljoen! Ook de Milo besloot spontaan om mee te doen met de actie. Alle personeelsleden werden verzocht om een vrije zaterdagmiddag te komen werken. De Milo stelde gratis materialen en machines ter beschikking. De verkoopopbrengst van die middag werd vervolgens geschonken aan 'Het Dorp'. Het (onbekende) bedrag werd in een enveloppe overhandigd aan Mies Bouwman. Op woensdag 20 maart 1963 reisde zij hiervoor hoogstpersoonlijk af naar Mierlo-Hout. Zij moest die dag toch in Brabant zijn, want 's avonds presenteerde zij de voorronde van de 'Miss Bril' verkiezingen in Tilburg.